

Commissaris voor Bonaire,
Sint Eustatius en Saba

H.G.J. Kamp

Kralendijk, 7 december 2009

Voortgangsrapportage “Halverwege”

Op 1 januari 2009 ben ik als commissaris voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba begonnen met het treffen van de benodigde voorbereidingen voor de overgang van de drie eilanden van het land Nederlandse Antillen naar het land Nederland. Inmiddels is als datum voor de overgang – de transitie – 10 oktober 2010 vastgesteld. Per die datum zal het land Nederlandse Antillen worden ontbonden. Sinds mijn aantreden heb ik u frequent geïnformeerd over de voortgang en de stand van zaken. In aanvulling daarop bied ik u nu – halverwege de periode van 1 januari 2009 tot 10 december 2010 – een tussenstand aan.

Nadat eerder was gekozen voor een directe band tussen Nederland en ieder van de drie eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba, werd in oktober 2006 gekozen voor een invulling in de vorm van (drie) openbare lichamen in de zin van artikel 134 van de Grondwet. Deze keuze werd door de drie Eilandsraden unaniem bekrachtigd. Daarop werden de voorbereidingen voor de totstandkoming van nieuwe wetten gestart en begonnen de Nederlandse ministeries met de gerichte voorbereidingen op hun nieuwe verantwoordelijkheden. Na de transitiedatum moeten zij op grote afstand van Den Haag, op kleine schaal en zonder provinciale tussenlaag overheidstaken uitvoeren. Voor een groot deel betreft dit bovendien taken die de Rijksoverheid in Nederland niet (meer) uitvoert.

In 2008 werden met de eilandbesturen afspraken gemaakt over de door Nederland te verrichten taken. Dit in aanvulling op het uitgangspunt dat Nederland de taken overneemt van de Nederlandse Antillen. De aanvullende afspraken betroffen onder meer volksgezondheid, onderwijs en sociale zaken. Tevens werd toen door de eilandbesturen aangegeven op welke prioriteiten Nederland zich bij de voorbereidingen op de transitie vooral zou moeten richten: jeugd, onderwijs, volksgezondheid en veiligheid.

U koos voor de vroegtijdige oprichting van een Regionaal Service Centrum (RSC), met kantoren op ieder van de drie eilanden. De ambtelijke staf van het RSC staat onder leiding van een directeur. Daarnaast functioneert de commissaris met een eigen staf. Per transitiedatum gaat de functie van commissaris over in die van Rijksvertegenwoordiger.

De personeelsbezetting van het RSC bestaat per 1 december 2009 uit 19 formatieplaatsen, verdeeld over drie afdelingen. De staf van de commissaris telt per die datum drie formatieplaatsen.

Bij de opzet en uitwerking van het RSC was het streven naar gezamenlijkheid en efficiency in taakuitvoering en ondersteuning het uitgangspunt, dit met volledig behoud van de autonome verantwoordelijkheden van de afzonderlijke Nederlandse departementen. Het RSC dient zorg te dragen voor optimale voorwaarden voor de uitvoering van het beleid van de Nederlandse overheid door effectieve en efficiënte bedrijfsvoering en een passend aanbod van gemeenschappelijke producten en diensten.

In de drie kantoren van het RSC werken tevens de kwartiermakers van de ministeries.

In de loop van het jaar 2009 hebben alle ministeries kwartiermakers gestuurd (24 formatieplaatsen inclusief ondersteuning) ten behoeve van hun voorbereidingen op de transitie. De uitzonderingen zijn Algemene Zaken, Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking en Defensie. Buitenlandse Zaken zal een vertegenwoordiger sturen indien en zodra dat noodzakelijk is voor de ondersteuning van de eilandbesturen bij hun buitenlandse contacten. Defensie heeft 15 mannen en vrouwen van de Koninklijke Marechaussee uitgezonden voor de grensbewaking en ter ondersteuning van de politie. De commandant van de Koninklijke Marechaussee in het Caribisch gebied geeft leiding aan onder andere deze groep en onderhoudt het contact met de commissaris.

De gezamenlijke huisvesting van de kwartiermakers en de staven van het RSC en de commissaris maakt optimale communicatie en afstemming van de werkzaamheden mogelijk. Het gegeven dat de kwartiermakers vanuit Den Haag door hun eigen ministeries worden aangestuurd is gebleken geen beletsel te zijn voor de onderlinge samenwerking. Ook in de samenwerking tussen de werkeenheden van het RSC en de commissaris deden zich geen problemen voor.

Omdat in slechts twee jaar tijd de Nederlandse overheidsorganisatie op de drie eilanden van de grond af moet worden opgebouwd, wordt een permanent en groot beroep gedaan op de inzet van in het bijzonder de leidinggevenden (directeur en afdelingshoofden) van het RSC. Gelukkig weten zij zich permanent gesteund door het ministerie van BZK. Ook de andere ministeries zijn desgevraagd steeds bereid gebleken om ondersteuning te bieden en te helpen problemen op te lossen.

De samenwerking tussen de directie Koninkrijksrelaties (KR) van uw ministerie en uw vooruitgeschoven posten op Bonaire, Sint Eustatius en Saba verloopt uitstekend. Daaraan draagt ongetwijfeld ook de regelmatige uitwisseling van medewerkers bij. Mijn medewerkers en ik streven naar volledige transparantie voor de KR-collega's. Dagelijks vindt informatieuitwisseling en afstemmingsoverleg plaats.

Vanaf de transitiedatum gaan departementale eenheden in de plaats van de kwartiermakers functioneren. In deze departementale eenheden zullen ook ondergebracht worden de naar schatting 260 ambtenaren die van het land Nederlandse Antillen overkomen. Datzelfde geldt voor de ambtenaren die "meegaan" met de taken die Nederland van de eilanden overneemt. Het herhaalde malen toegezegde overzicht van de over te nemen N.A.-ambtenaren is door hun huidige werkgever nog niet aangeleverd. Niet bekend is dus nog welke personen een aanbieding voor indienstneming moet worden gedaan. Behalve onzekerheid voor de betrokken landsambtenaren brengt dit ook onzekerheid met zich mee voor het RSC en voor de Nederlandse departementen die tijdig hun uitvoeringsorganisaties op Bonaire, Sint Eustatius en Saba gereed willen hebben.

Bezien wordt op welke wijze wij de benodigde informatie over deze landsambtenaren kunnen verkrijgen opdat wij deze ambtenaren vervolgens een aanbod kunnen doen.

Met uitzondering van de directeur RSC, de commissaris en de staf van de commissaris, worden door Nederland alle medewerkers aangetrokken c.q. aangesteld tegen lokale arbeidsvoorwaarden. De werving van nieuwe medewerkers richt zich in het bijzonder op personen die op de Nederlandse Antillen wonen of hier geboren zijn en nu in Nederland wonen.

Sommige (onderdelen van) departementale eenheden krijgen of hebben al eigen huisvesting. Dit betreft onder meer de politie en de brandweer, de Belastingdienst, de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en de uitvoeringseenheden voor de uitkeringen en de ziektekostenverzekering.

Tot de transitiedatum is de Vertegenwoordiger van Nederland in de Nederlandse Antillen en in Aruba ook werkzaam voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Mijn activiteiten als commissaris heb ik met hem afgestemd en van zijn medewerkers heb ik waardevolle ondersteuning gekregen, onder meer voor de uitwerking van de taakverdeling tussen Nederland en de eilanden en de overname van de coördinerende taken met betrekking tot de samenwerkingsprogramma's.

Anders dan in Nederland zijn op Bonaire, Sint Eustatius en Saba alle overheidstaken over twee overheden verdeeld. Om adequate uitvoering van deze taken te kunnen garanderen zijn juist hier uitgebalanceerde verdeling van de taken, zorgvuldige afstemming en constructieve samenwerking noodzakelijk. Met Sint Eustatius en Saba is inmiddels de taakverdeling tot in detail uitgewerkt en kan de aandacht zich richten op de (voorbereiding van de) uitvoering. Met beide eilandsbesturen zijn afspraken gemaakt over de overname van personeelsleden voor zover eilandstaken worden overgenomen. Tevens is met de regering van de Nederlandse Antillen afgesproken dat Nederland per 1 januari 2010 op Sint Eustatius en Saba taken overneemt op de beleidsvelden volksgezondheid en jeugd en gezin.

Met betrekking tot Bonaire is de taakverdeling nog niet in detail uitgewerkt en zijn nog geen afspraken gemaakt over (verdere) taakovername voorafgaand aan de transitie. Ook is sinds het aantreden van het nieuwe bestuurscollege in juni 2009 in mindere mate sprake van constructieve samenwerking. Dit bestuurscollege bestaande uit vertegenwoordigers van de ADB (partijleider Jopie Abraham) en het onafhankelijke lid Anthony Nicolaas – voorheen lid van de UPB (partijleider Ramonsito Booi) – heeft besloten tot het houden van een tweede referendum met betrekking tot de staatkundige relatie met Nederland. In afwachting van dat referendum is de uitvoering van gemaakte afspraken opgeschort en bestaat niet de bereidheid de taakverdeling nader uit te werken.

Door het bestuurscollege wordt uitgedragen dat een vorm van vrije associatie met Nederland wordt voorgestaan in plaats van het openbaar lichaam. Omdat juist op basis van de keuze voor openbaar lichaam binnen het Nederlandse staatsbestel door de Nederlandse ministeries een groot aantal activiteiten zijn opgestart en gefinancierd, vindt nu een heroverweging plaats. In dat kader is het betalen door Nederland van de schuld van Bonaire aan het pensioenfonds APNA opgeschort. Ook het ~~aangaan van (grote) nieuwe financiële verplichtingen wordt opgeschort.~~

Behalve dat door deze ontwikkelingen tijd verloren gaat, ontstaan ook grote onzekerheden. In overeenstemming met de eerder gemaakte afspraken is immers inmiddels op Bonaire door de DJI het beheer van het huis van bewaring overgenomen, zijn de voorbereidingen voor een BES-politiekorps nagenoeg afgerond, worden grote investeringen in de opzet van een algemene ziektekostenverzekering gedaan, hebben OCW en Jeugd & Gezin een groot aantal activiteiten opgestart (waaronder aantrekken personeel en investeringen in gebouwen) en bereidt Verkeer en Waterstaat de renovatie van de start- en landingsbaan van de luchthaven voor.

In eerste instantie was het de bedoeling het tweede referendum in januari 2010 te houden. Recent is sprake van een datum in maart of april. Ik merk op dat naar mate de onzekerheden voortduren, de risico's toenemen op problemen bij de uitvoering van voor de Bonairianen belangrijke overheidstaken en op kapitaalvernietiging.

Sinds kort is binnen de staf van het RSC een professionele medewerker actief op het gebied van voorlichting en communicatie. De frequentie van de informatiebijeenkomsten voor de bewoners van de eilanden wordt opgevoerd tot één per maand op Bonaire en één per vier maanden op Sint Eustatius en Saba. Op beide laatstgenoemde eilanden vinden daarnaast in de RSC-kantoren frequent spreekuren van de commissaris en kwartiermakers voor de bewoners plaats. Daarnaast zijn andere voorlichtings- en communicatieactiviteiten in uitvoering of in voorbereiding.

Sint Eustatius en Saba liggen op 900 kilometer afstand van Bonaire. De vliegverbindingen lopen via Curacao en Sint Maarten. Een op Bonaire wonende functionaris die een bezoek brengt aan Sint Eustatius en Saba, maakt in totaal acht vluchten verspreid over drie dagen. Niet zelden doen zich aansluitingsproblemen voor. Bezien zal worden of er mogelijkheden zijn het tijdverlies als gevolg van het reizen te beperken.

Hieronder geef ik u een beknopt overzicht van de stand van zaken op de beleidsvelden van de diverse ministeries.

Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties

Politie

De politie op Bonaire, Sint Eustatius en Saba zal worden ondergebracht in een nieuw op te richten organisatie, het BES-politiekorps. De korpschef van Bonaire is tevens kwartiermaker en zal in de nieuwe situatie het hoofd van het BES-korps zijn. De Rijksvertegenwoordiger wordt per 10 oktober 2010 de korpsbeheerder.

Specialistische taken en ondersteuning – zoals recherche en forensisch onderzoek – worden zoveel mogelijk lokaal georganiseerd. In de nieuwe situatie zal het aantal formatieplaatsen worden vergroot van 109 tot 165. De huidige vruchtbare samenwerking met de Koninklijke Marechaussee zal worden geïntensiveerd.

Als onderdeel van het BES-politiekorps wordt een gezamenlijke meldkamer voor de drie eilanden ingericht. Deze meldkamer zal 24 uur per dag bemant worden door speciaal daartoe opgeleide medewerkers en het centrale aanspreekpunt zijn voor zowel de politie, de brandweer als de ambulance. Alle bewoners van de eilanden kunnen via een alarmnummer rechtstreeks in contact komen met de meldkamer. Vanuit de meldkamer worden de diverse hulpverleningsvoertuigen met een GPS-systeem permanent gevolgd, waardoor een zo effectief mogelijke inzet kan worden gerealiseerd.

Brandweer

Ook de brandweer zal worden georganiseerd in een BES-korps, in dit geval bestaande uit beroepskrachten (met neventaken) en part time-medewerkers. Het BES-brandweerkorps zal tevens functioneren als brandweer op de drie luchthavens.

Het voornemen bestaat op korte termijn op Bonaire een nieuwe kazerne te realiseren in de directe nabijheid van de luchthaven. Hierbij zal de Rijksgebouwendienst betrokken worden.

Intensivering van de opleiding en training van de brandweerlieden zal plaatsvinden in samenwerking met onder andere het brandweerkorps Haaglanden. Met de opleidingen wordt binnenkort gestart. De Rijksvertegenwoordiger zal per 10 oktober 2010 ook de korpsbeheerder van de brandweer worden.

Pensioenen

Voor de pensioenvoorziening voor de (semi-)overheidswerknemers op de drie eilanden is een private stichting BES-pensioenfonds in oprichting. Met betrekking tot de pensioenaanspraken zal een reglement van toepassing zijn. Net als in Nederland is dan de pensioenvoorziening voor de (semi-)overheidswerknemers geheel privaatrechtelijk vormgegeven. De Nederlandse Pensioenwet zal worden omgezet in een voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba op maat gesneden Pensioenwet BES. De uitvoering wordt opgedragen aan een professionele pensioenuitvoerder. De oprichting en inrichting van het fonds liggen geheel op schema.

De invoering van het BES-pensioenstelsel zal gefaseerd plaatsvinden, waarbij in de eindfase de governance-structuur in overeenstemming is met die van de Nederlandse pensioenfondsen.

Bestuur:

Met ingang van 1 december 2009 is een kwartiermaker aangesteld voor bestuur. Hij zal de eilandsbesturen ondersteunen bij de implementatie van de WolBES, de FinBES en de Kieswet. Enkele van de concrete onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn de invoering van het dualisme, de registratie van alle objecten ten behoeve van de heffing en inning van belastingen en het opzetten van een invorderingsstelsel.

Ministerie van Justitie

Dienst Justitiële Inrichtingen

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) is sinds 1 september 2008 werkzaam op de drie eilanden en heeft drie hoofdopdrachten: het (tijdelijk) uitbreiden en aan de normen laten voldoen van het bestaande huis van bewaring op Bonaire, de bouw van nieuwe penitentiaire inrichtingen op Bonaire en Sint Eustatius en het werven en professionaliseren van detentiemedewerkers.

Het huis van bewaring op Bonaire wordt op dit moment en vooruitlopend op de transitie gerenoveerd en uitgebreid van 26 naar 76 plaatsen. In samenhang met de uitbreiding stijgt de personele bezetting van 20 naar 78 fte. Het komende halfjaar wordt deze formatie geworven en geselecteerd. Tot deze uitbreiding gerealiseerd is, zijn ter ondersteuning 20 executieve personeelsleden uit Nederland actief.

DJI is gevraagd tevens zorg te dragen voor de bewaking van de arrestanten op Bonaire. Daartoe wordt aan de tijdelijke uitbreiding van het huis van bewaring een aparte arrestantenafdeling met 10 plaatsen inclusief verhoorkamers en aparte luchtplaats toegevoegd. De planning is de totale uitbreiding op 1 mei 2010 gereed te hebben.

Het uiteindelijke doel is op Bonaire een nieuwe multifunctionele en flexibele penitentiaire inrichting te bouwen. Deze nieuwbouw zal op zijn vroegst in 2012 zijn gerealiseerd. Ook op Sint-Eustatius zal een multifunctionele en flexibele detentiefaciliteit worden gerealiseerd, naar verwachting in 2013.

Immigratie- en Naturalisatiedienst

Op Bonaire is per 1 april 2009 een één loket-systeem en een uniform registratiesysteem voor de toelating van vreemdelingen (FMS) ingevoerd. Sinds 1 juli 2009 is op Bonaire de “Nieuwe Toelatings Organisatie” (NTO) een feit. Tot deze datum was de toelating van vreemdelingen verdeeld over onderdelen van politie, de afdeling burgerzaken, de gezaghebber en de immigratiedienst. Rond de jaarwisseling zal op Sint Eustatius en Saba ook het één loket-systeem worden ingevoerd. Op deze twee eilanden wordt de NTO pas op de transitiedatum een feit. De kwartiermaker IND bouwt voort op het Plan Veiligheid Nederlandse Antillen en zal vanuit de één loket-gedachte de loketfunctie zo veel mogelijk met de huisvesting van de afdelingen Burgerzaken laten samenvallen.

Openbaar Ministerie

De bezetting en capaciteit van het Openbaar Ministerie zal worden uitgebreid. Bonaire heeft op dit moment één officier van justitie en Sint Eustatius en Saba hebben beiden één plaatsvervangend officier van justitie. Na de transitiedatum zullen op Bonaire een hoofdofficier van justitie en een officier van justitie alsmede een parketsecretaris werkzaam zijn. Saba en Sint Eustatius zullen dan beiden een officier van justitie en een parketsecretaris hebben, die tevens werkzaamheden voor het Openbaar Ministerie op Sint Maarten zullen verrichten.

Ministerie van Financien

Belastingdienst en Douane

Vanaf april 2009 werken 14 technische bijstanders (9 op Bonaire en 5 op de Bovenwinden) aan het inhalen van de achterstanden van de Belastingdienst Nederlandse Antillen. Daarnaast ondersteunen 9 lokale uitzendkrachten het administratieve proces. Alle werkzaamheden worden verricht in overleg met de kwartiermaker en onder verantwoordelijkheid van de landelijke c.q. eilandelijke overheid.

Voor wat betreft de belastingheffing zijn de achterstanden op Sint Eustatius en Saba over een maand weggewerkt. Op Bonaire zal dat over twee maanden het geval zijn. Ook de belastinginning heeft veel aandacht gekregen, met als resultaat dat het totaalbedrag van de openstaande vorderingen substantieel is afgenomen. Op Sint Eustatius en Saba zijn twee lokale invorderingsmedewerkers en een deurwaarder geworven en aan hun opleiding begonnen.

In juni 2009 zijn op Sint Eustatius en Saba (voor het eerst) informatiepunten van de Belastingdienst geopend, waar bewoners en ondernemers terecht kunnen om post af te geven, vragen te stellen en hulp te ontvangen.

De wetsvoorstellen met het nieuwe fiscale stelsel voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn eind oktober 2009 aan de Tweede Kamer aangeboden. Activiteiten gericht op de voorlichting hieromtrent zijn in gang gezet.

Een team bestaande uit vijf ervaren medewerkers van de Nederlandse Belastingdienst werkt aan het ontwerpen en inrichten van de nieuwe organisatie die vanaf de transitiedatum de belasting- en douanetaken op de drie eilanden zal gaan uitvoeren. De leden van het team werken samen met collega's van de Antilliaanse Belastingdienst.

Bezien wordt hoe bij de uitvoering van de Douanewet BES kan worden samengewerkt met de Koninklijke Marechaussee en de Kustwacht.

De (Nederlandse) Belastingdienst koos er voor op Bonaire, Sint Eustatius en Saba alle taken binnen één organisatie en onder één dak onder te brengen. Burgers en ondernemers zullen de vruchten plukken in de vorm van betere bereikbaarheid en serviceverlening. Ook de medewerkers zullen de voordelen ervaren van het in één organisatie samenwerken. De Rijksgebouwendienst is bezig met de realisatie van de huisvesting van de Belastingdienst op Bonaire in het centrum van Kralendijk. De informatiepunten op Saba en Sint Eustatius blijven na de transitie functioneren als frontoffice.

Invoering Amerikaanse dollar

Op 1 januari 2011 zal de Amerikaanse dollar worden ingevoerd als wettelijk betaalmiddel op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. In opdracht van het ministerie van Financiën zal de Nederlandse Bank de logistieke aspecten van de invoering regisseren.

Daartoe is een Bureau Omwisseling BES opgericht met drie full-time medewerkers. De algemeen projectleider zal vanaf 1 januari 2010 op Bonaire gevestigd zijn. Met alle banken en verzekeraars die diensten verlenen op de drie eilanden zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de werkzaamheden, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het omzettingsproces.

Naast de technisch-logistieke aspecten van dit traject heeft het ministerie van Financiën aandacht voor de voorlichting aan het publiek en de ondernemers en voor de vragen rond de prijsbeheersing. In het voorjaar van 2010 zal worden gestart met publiciteitscampagnes. De vragen rond de prijsbeheersing houden ook de eilandsbestuurders bezig, die daarbij refereren aan ervaringen in Nederland bij de invoering van de euro. Financiën heeft een “fair price-code” ontwikkeld, die binnenkort met de betrokken eilandbestuurders en hun medewerkers wordt besproken.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Nederland helpt om zo snel mogelijk achterstanden in het onderwijs weg te werken. In mei en juni zijn leerlingen getoetst op taal en rekenen. De scholen weten nu welke leerlingen extra aandacht nodig hebben. Zij zijn in samenwerking met OCW bezig om remediërend materiaal aan te schaffen en te gebruiken. De verwachting is dat er dit schooljaar nog veel zorg geboden kan worden aan de getoetste leerlingen. In februari 2010 worden de leerlingen opnieuw getoetst en wordt zichtbaar welke vorderingen er zijn gemaakt.

In augustus zijn op alle drie scholen voor voortgezet onderwijs op Bonaire, Sint Eustatius en Saba gratis schoolboeken geleverd. Gelijktijdig zijn urgente reparaties uitgevoerd aan twee scholen op Bonaire en twee op Sint Eustatius. Nog deze maand (december) kan het bestuurscollege van Bonaire besluiten over de volgorde waarin scholen in aanmerking komen voor structurele verbetering van hun huisvesting (voor rekening van Nederland).

In september en oktober is op de drie scholen voor voortgezet onderwijs een onderzoek uitgevoerd naar de organisatie en de bedrijfsvoering. De schoolbesturen zullen samen met OCW een vervolg geven aan de aanbevelingen.

Ook is er een onderzoek uitgevoerd naar de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt op de eilanden. De uitkomsten worden gebruikt ter ondersteuning van het toekomstige beleid en de inrichting en organisatie van het (beroeps)onderwijs op de eilanden.

Mede op grond van een advies van de Nederlandse onderwijsinspectie is door de drie bestuurscolleges en OCW besloten per transitiedatum het Nederlandse onderwijsstelsel in te voeren. Over de conceptwetgeving die hiervoor is uitgewerkt heeft intensief overleg met de bestuurscolleges plaatsgevonden.

De kwartiermaker OCW wordt bij de implementatie van het onderwijsverbeterprogramma ondersteund door een klein team van lokale medewerkers.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Per transitiedatum wordt voor de luchthavens van Bonaire, Sint Eustatius en Saba het Nederlandse systeem ingevoerd van het volgen van de minimale internationale veiligheidsnormen van de International Civil Aviation Organisation (ICAO).

Er is een masterplan opgesteld om de luchthaven van Bonaire verder te ontwikkelen en te laten voldoen aan deze normen. Eerste prioriteit is het onderhoud van de start- en landingsbaan. De geraamde kosten voor reparatie en het aanbrengen van een nieuwe toplaag bedragen 15 miljoen euro. Het werk zou in 2010 kunnen worden uitgevoerd.

Ook voor de luchthavens van Sint Eustatius en Saba wordt een masterplan opgesteld, waarna hetzelfde traject als voor Bonaire zal worden doorlopen.

Met het oog op de continuïteit is een marktonderzoek uitgevoerd naar de ontsluiting door de lucht van Sint Eustatius en Saba. Nagegaan wordt nu welke mogelijkheden de bestaande luchtvaartbedrijven bieden.

Ten behoeve van de continuering van de luchtverkeers- en meteorologische dienstverlening voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba wordt door V & W onderhandeld met de Antilliaanse diensten NAATC en MDNA&A.

Voor de uitvoering van de inspecties van buitenlandse schepen en het toezicht op de lokale vaart worden vier scheepvaartinspecteurs aangesteld. De lokale werving van deze medewerkers – die een intensieve opleiding in Nederland krijgen – is inmiddels gestart.

Het vervoer van gevaarlijke stoffen over land is geanalyseerd. Op grond daarvan wordt nu passende regelgeving ontwikkeld. Voor de korte termijn zijn trainingen en bewustwordingscampagnes in voorbereiding.

Het ministerie van V & W treft in samenwerking met de Kustwacht voorbereidingen voor het beheer van de Exclusieve Economische Zone (EEZ). Het is de bedoeling dat beheer deels uit te laten voeren door de nieuw te vormen openbare lichamen.

Het streven is om de Sababank door de Internationale Maritieme Organisatie te laten aanmerken als “Particular Sensitive Sea Area”.

Het ministerie van Verkeer en Waterstaat ondersteunt verder de drie eilanden bij de ontwikkeling van de zeehavens, de permanente afvalwaterzuivering, de verkeersveiligheid en het openbaar vervoer.

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu

VROM heeft de Nederlandse wetgeving voor volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer sterk vereenvoudigd en op Bonaire, Sint Eustatius en Saba toegesneden. Het resultaat – de concept Wet VROM BES – is voor een reactie aan de bestuurscolleges aangeboden.

Milieubeheer

Door Bonaire en VROM is nog geen gezamenlijke conclusie getrokken met betrekking tot de tijdelijke afvalwaterzuivering. Getracht zal worden op basis van een ingewonnen extern advies tot aanpassingen van de planopzet te komen en vervolgens tot uitvoering.

Voor de realisering van een rioleringsnet en een permanente afvalwaterzuivering op Bonaire heeft met begeleiding van USONA een aanbesteding plaatsgevonden. Het door de EU en het ministerie van V & W beschikbaar gestelde budget bleek onvoldoende. Onderzoek is nu gaande naar de mogelijkheden voor fasering en/of schaalverkleining.

In februari 2010 wordt een inventarisatie van de aanwezigheid van asbest op de drie eilanden uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten zal VROM in overleg met de eilandsbesturen en de departementen VWS en SZW beleid ontwikkelen.

In samenwerking met de eilandsbesturen van Sint Eustatius en Saba wordt gezien op welke wijze de inzameling en de verwerking van het afval kan worden verbeterd. In het bijzonder de bewoners van Saba vinden verbetering dringend gewenst.

Volkshuisvesting

De woningcorporatie Woonlinie in Zaltbommel heeft samenwerkingsafspraken gemaakt met de lokale corporaties en de eilandsbesturen van Sint Eustatius en Saba. Woonlinie wil helpen bij het beheer, de organisatieontwikkeling en het opstellen en uitvoeren van nieuwbouw- en renovatieplannen.

Een van de grootste Nederlandse woningcorporaties heeft aangeboden om een forse impuls te geven aan de Bonairiaanse woningcorporatie FCB, op korte termijn een groot aantal door FCB te verhuren sociale huurwoningen te bouwen en bestaande FCB-woningen te renoveren. Daarnaast bood deze Nederlandse corporatie aan brede scholen en gezinsvervangende huizen te helpen realiseren en te financieren. Dit aanbod is door FCB en het eilandsbestuur van Bonaire niet aanvaard. De redenen voor dit besluit zijn mij niet duidelijk.

Toezicht en handhaving

Met betrekking tot milieubeheer, ruimtelijke ordening en bouwen/wonen zijn op de eilanden deels beleid en regels vastgesteld, maar ontbreekt het aan de capaciteit (kennis en menskracht) om uitvoering en handhaving zeker te stellen. De VROM-kwartiermakers hebben op Bonaire voorgesteld een nulmeting uit te voeren en een proefproject te starten. Daarover konden nog geen afspraken worden gemaakt.

Op mijn verzoek voert de (VROM-)voorzitter van de inspectieraad van de Nederlandse ministeries een onderzoek uit naar de mogelijkheden van Rijksbrede inspecties op de drie eilanden. De gedachte daar achter is dat kleinschaligheid noopt tot samenwerking. Een eerste rapportage zal in het eerste kwartaal van 2010 beschikbaar komen.

Rijksgebouwendienst

De RGD biedt onmisbare ondersteuning bij de ontwikkeling van huisvestingsplannen voor het RSC en een aantal departementale eenheden. Vanwege de impact van deze plannen op de eilanden wordt daarbij steeds overleg en samenwerking met de eilandbesturen gezocht.

Ministerie voor Jeugd en Gezin

Voor ieder van de drie eilanden is samen met de betrokken jeugdorganisaties een maatwerkplan gemaakt voor de versterking van het jeugdbeleid. In het kader van die plannen komen er Centra voor Jeugd en Gezin (laagdrempelige hulp), wordt geïnvesteerd in meer mogelijkheden voor de jeugd om op een positieve manier vrije tijd te besteden, komt er jeugdzorg (intensieve gezinshulp, pleegzorg en gezinshuizen) en wordt de jeugdbescherming kwalitatief en kwantitatief versterkt.

Voor de Centra voor Jeugd en Gezin op Sint Eustatius en Saba is tijdelijke huisvesting gevonden. Deze gebouwen worden momenteel aangepast en ingericht. Het bestuurscollege van Bonaire gaf nog niet het groene licht voor deze voorziening.

Om de plannen uit te voeren worden 23 professionele krachten aangetrokken. Op 1 januari starten op Bonaire en op de Bovenwinden tijdelijke projectleiders. Voor de nu reeds in het veld werkzame krachten start volgende maand een intensief trainingsprogramma. Dan start ook de uitvoering van een programma ter verbetering van de jeugdbescherming.

Voor “Jong Bonaire” is een nieuw computerlokaal gerealiseerd en wordt gezien of het bestaande gebouwencomplex ingrijpend verbeterd kan worden. Op Bonaire is een “moeder en kindhuis” (verslavingszorg) in aanbouw.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Bonaire, Sint Eustatius en Saba hebben in vergelijking met Nederland een hoog percentage chronisch zieken. De ziektekostenregelingen worden geconfronteerd met structurele financiële tekorten, hetgeen de toegankelijkheid tot de zorg beperkt. Het zorgaanbod op de eilanden is klein, waardoor patiënten vaak naar Curaçao, Sint Maarten en Aruba moeten reizen.

Het ministerie van VWS heeft een ingroei-scenario opgesteld om al vóór de transitiedatum de financiële verantwoordelijkheid voor de zorg over te nemen en de structurele financiële tekorten te dekken. Met de regering van de Nederlandse Antillen is afgesproken dat Nederland vanaf 1 januari 2010 garant staat voor alle Antilliaanse ziektekostenregelingen voor Sint Eustatius en Saba. Voor Bonaire kon een dergelijke afspraak nog niet worden gemaakt.

De voorbereidingen zijn in volle gang voor een algemene publieke verplichte ziektekostenregeling per transitiedatum voor alle legale bewoners van de eilanden, waarbij geen onderscheid wordt gemaakt naar leeftijd en/of ziektebeeld.

In een periode van 3 jaar wordt het zorgaanbod op Bonaire, Sint Eustatius en Saba door middel van 26 projecten geherstructureerd, verbeterd en uitgebreid. Het gaat dan onder andere om de privatisering van huisartsen en ziekenhuizen, fusies van ziekenhuizen en verzorgingshuizen, uitbreiding van het aantal basisspecialismen op Bonaire en van het aantal visiterende specialisten voor Sint Eustatius en Saba. Daarnaast wordt geïnvesteerd in de medische infrastructuur (gebouwen, apparatuur en ambulances) en in opleidingen voor personeel.

De eerste twee projecten die in uitvoering zijn genomen zijn de aanschaf van in totaal vijf nieuwe ambulances op de eilanden en het inhalen van achterstallige investeringen in het ziekenhuis Mariadal op Bonaire.

Een Nederlandse GGD zal op Bonaire, Sint Eustatius en Saba ondersteuning op het gebied van collectieve preventie gaan geven.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

In november 2008 werd met de drie eilanden afgesproken welke taken Nederland na de transitiedatum op het terrein van SZW gaat uitvoeren. Een jaar later – vorige maand dus – werd een bestuurlijk akkoord gesloten met de bestuurscolleges van Sint Eustatius en Saba over de hoogte van het minimumloon en daaraan gekoppelde sociale uitkeringen. Bonaire was hierbij niet aanwezig.

Met alle partners op de drie eilanden vindt inmiddels periodiek overleg plaats over taken, taakuitvoering, werkprocessen, informatiesystemen, formatie, opleidingen en huisvesting. Dit overleg is erop gericht om de overeengekomen overname van taken door het RSC probleemloos te laten plaats vinden. Hiervoor moet nog veel werk worden verzet, maar SZW kan inmiddels rekenen op de medewerking van vele betrokkenen. Het RSC (Nederland) is in beginsel bereid de medewerkers die deze taken nu uitvoeren vanaf de transitiedatum in dienst te nemen.

Op Bonaire is nog sprake van onvoldoende vooruitgang bij het overleg. Om problemen voor de ontvangers van uitkeringen te voorkomen moet er uiterlijk in het voorjaar van 2010 duidelijkheid zijn en een formatieplan voor de taakuitvoering kunnen worden vastgesteld.

Eveneens op Bonaire wordt gewerkt aan een concreet project "jobprograms" op het terrein van scholing voor werkloze jongeren. Dit project – een co-productie van Nederland en Bonaire – moet al volgende maand operationeel zijn.

Ministerie van Economische Zaken

Voor het vernieuwen van de Kamer van Koophandel op Bonaire wordt een concreet bedrijfsplan opgesteld. Voor Sint Eustatius en Saba wordt een gezamenlijke Kamer van Koophandel opgebouwd, een voorziening die nu nog op deze eilanden ontbreekt. Daarnaast komt er voor de drie eilanden gezamenlijk een Handelsregister BES.

Begin 2010 wordt in opdracht van het ministerie van EZ een onderzoek ingesteld naar de marktwerking op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De prijzen op deze drie eilanden zullen vergeleken worden met die op andere eilanden. Het CBS zal een consumentenprijsindex opzetten voor Sint Eustatius en Saba, zodat het prijsniveau op deze eilanden met dat op Bonaire vergeleken kan worden.

Het ministerie van EZ heeft een wettelijke regeling voorbereid op grond waarvan op aanvragen door ondernemers/bedrijven voor een vestigingsvergunning uitsluitend op economische gronden beslist kan worden. De consultaties van de bestuurscolleges zijn gaande.

Vorige maand vond in Den Haag op mijn initiatief een overleg plaats tussen de elektriciteits- en drinkwaterbedrijven die op de drie eilanden actief zijn (WEB Bonaire en GeBe Sint Maarten), de ministeries van EZ en VROM en de Nederlandse koepels van elektriciteits- en drinkwaterbedrijven EnergieNed en VEWIN. Dat overleg leidde tot een aantal gezamenlijke conclusies en afspraken. Een van de conclusies was dat bijzondere aandacht nodig is voor de elektriciteitsvoorziening op Sint Eustatius en Saba na de transitiedatum. Volgens GeBe zou nu sprake zijn van subsidiëring door Sint Maarten.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Natuur

Voor het ministerie van LNV heeft de zorg voor de prachtige natuur op Bonaire, Sint Eustatius en Saba een hoge prioriteit. In overeenstemming met diverse internationale verdragen zal het ministerie per transitiedatum bepaalde verantwoordelijkheden van het land Nederlandse Antillen overnemen. Op basis van een analyse van de kwartiermaker zal nadere invulling van de afspraken over de taakverdeling kunnen plaatsvinden.

Beheersplan EEZ

Zoals in november 2008 is afgesproken met de eilandsbesturen tracht het ministerie van LNV vooruitlopend op de transitiedatum samen met de eilanden te komen tot een beheersplan voor zowel de visserij als de mariene biodiversiteit in de Exclusieve Economische Zone (EEZ). In het kader van de voorbereidingen voor dit beheersplan EEZ is voor het eerste kwartaal 2010 een conferentie gepland.

Duurzame Landbouw

Een van de doelstellingen van het ministerie van LNV voor Bonaire is het stimuleren van duurzame landbouw, waardoor het eiland minder afhankelijk wordt van de invoer van landbouwproducten en veevoer. Binnenkort wordt een proefproject gestart, waarbij de tijdelijke afvalwaterzuivering irrigatiewater moet gaan leveren. Bij dit project wordt samengewerkt met boeren en tuinders, de eilandsdienst DROB en de ministeries van VROM en SZW.
